

ละเมิดคืออะไร :

ละเมิด คือ การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อต่อบุคคลภายนอกโดยผิดกฎหมายเป็นเหตุให้เขา(ผู้ถูกระทำ)เสียหายแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี กฎหมายถือว่าผู้นั้นทำละเมิดจะต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดนั้น (ป.พ.พ. มาตรา ๔๒๐)

สรุปการกระทำใดจะเป็นละเมิดต้องประกอบด้วยหลัก ๓ ประการ

๑. กระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย

ซึ่งหมายถึงการประทุษกรรม กระทำต่อบุคคลโดยผิดกฎหมายด้วยอาการฝ่าฝืนต่อความหมายที่ห้ามไว้หรือละเว้นไม่กระทำในสิ่งที่กฎหมายบัญญัติให้กระทำหรือตนมีหน้าที่ตามกฎหมายจะต้องกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อเป็นต้นว่า ฆ่าเขาตาย, ทำร้ายร่างกายเขา, ขับรถโดยประมาทชนคนตายและทรัพย์สินของเขาเสียหาย ฯลฯ

๒. กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

กระทำโดยจงใจ คือ การกระทำโดยรู้สำนึกและในขณะเดียวกันก็รู้ว่าจะทำให้เขาเสียหาย เช่น เจตนาฆ่าหรือเจตนาทำร้าย ฯลฯ อย่างไรก็ดีการกระทำโดยจงใจในเรื่องละเมิดถือหลักเบาบางกว่าทางอาญาสำหรับอาญานั้นต้องกระทำโดยรู้สำนึกในการที่ทำและในขณะเดียวกันผู้กระทำได้ประสงค์ต่อผลหรือยอมเสี่ยงเห็นผลด้วยส่วนจงใจในเรื่องละเมิดบางกรณีไม่ผิดในทางอาญาแต่เป็นละเมิดต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่เขา เช่น จำเลยรื้อห้องน้ำ ห้องครัวซึ่งโจทก์ปลุกแล้วออกไปนอกที่เช่าของวัดโดยวัดต้องการจะขุดคูได้บอกให้โจทก์รื้อแล้วโจทก์ไม่ยอมรื้อหรือการที่จำเลยรื้อแล้วกองไว้หลังบ้านโจทก์มิได้เจตนาชั่วร้ายทำให้ทรัพย์สินของโจทก์อันตรายเสียหายไม่เป็นความผิดฐานทำให้เสียหายแต่เป็นละเมิด เพราะรู้ว่าแล้วว่าการรื้อนั้นจะทำให้ทรัพย์สินของโจทก์เสียหาย (ฎีกาที่ ๑๖๑๓-๑๖๑๘/๒๕๐๐)

คำว่าประมาทเลินเล่อในทางแพ่ง หมายความว่า การกระทำที่ขาดความระมัดระวังจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายนั้นและหมายความว่า การไม่ป้องกันผลที่เกิดขึ้นโดยประมาทเลินเล่อแม้ตนเองไม่ได้กระทำให้เกิดผลนั้นขึ้นระดับความระมัดระวังของบุคคลต้องถือระดับบุคคลธรรมดา

ตัวอย่าง เช่น นาย ก. ขับรถยนต์ไปในถนนที่มีคนเดินจอบ้างด้วยความเร็วและไม่ได้ให้สัญญาณแตรแล้วเฉี่ยวชนลูกคนเดินถนนได้รับบาดเจ็บ ดังนี้ถือว่า นาย ก. กระทำละเมิดโดยประมาทเลินเล่อ

๓. ทำให้บุคคลอื่นเสียหาย

โดยปกติผู้กระทำได้รับผิดชอบเฉพาะการกระทำของตนแต่อย่างไรก็ตามในเรื่องละเมิดถ้าได้มีการกระทำละเมิดร่วมกันหรือแม้มิได้ร่วมแต่เป็นผู้ยุยงส่งเสริมหรือช่วยเหลือในการกระทำละเมิดตั้งนี้บุคคลเหล่านั้นจะต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายนั้น (ป.พ.พ. มาตรา ๔๓๒)

ในบางกรณีแม้จะไม่ได้ร่วมกระทำละเมิดหรือยุยงส่งเสริมหรือช่วยเหลือในการกระทำละเมิดแต่กฎหมายบัญญัติให้ต้องร่วมผิดกับผู้ละเมิดได้แก่กรณีต่อไปนี้

๓.๑ นายจ้างจะต้องรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งการละเมิดซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่นายจ้างนั้น (ป.พ.พ. มาตรา ๔๓๒)

เรื่องนายจ้างต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกจ้างในผลละเมิดซึ่งเกิดจากการกระทำในทางการที่จ้างนี้มีกรณีและผู้เสียหายพึงต้องระมัดระวัง คือ อย่าตัดสินใจประนีประนอมยอมความกับลูกจ้างเพราะถ้าประนีประนอมยอมความกับลูกจ้างไปแล้วนั้นอันเกิดจากมูลละเมิดก็จะดับสิ้นไปเพราะสัญญาประนีประนอมยอมความเกิดขึ้นใหม่ตามสัญญาอันเป็นเหตุให้นายจ้างพ้นจากความรับผิดชอบผู้เสียหายจะต้องฟ้องนายจ้างให้ร่วมรับผิดชอบในมูลหนี้ละเมิดก็ไม่ได้เพราะหนี้ละเมิดระงับไปแล้วจะฟ้องให้รับผิดชอบตามสัญญาประนีประนอมก็ไม่ได้ เพราะนายจ้างมิได้เป็นคู่สัญญาถ้าลูกจ้างไม่มีทรัพย์สินจะชำระหนี้ ผู้เสียหายก็สูญเสียไปจึงเป็นเรื่องที่ต้องระมัดระวังอย่างยิ่งทางแก้ในเรื่องนี้ต้องให้นายจ้างตกลงเป็นคู่สัญญาประนีประนอมยอมความร่วมกับลูกจ้างโดยมีบุคคลค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาด้วย

๓.๒. ตัวการต้องรับผิดชอบกับตัวแทนในผลละเมิดซึ่งตัวแทนได้กระทำไปภายในขอบอำนาจแห่งฐานะตัวแทน (ป.พ.พ. มาตรา ๔๒๙)

๓.๓ บิดามารดาของผู้เยาว์หรือผู้อนุบาลของผู้วิกลจริตจะต้องร่วมรับผิดชอบในผลละเมิดที่ผู้เยาว์หรือผู้วิกลจริตกระทำเว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า ได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่ดูแลแล้ว (ป.พ.พ. มาตรา ๔๒๙)

๓.๔ ครูอาจารย์ นายจ้างหรือบุคคลอื่นซึ่งรับดูแลบุคคลผู้ไร้ความสามารถอยู่เป็นนิตย หรือชั่วคราวจะต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้ไร้ความสามารถในการละเมิดซึ่งเขาได้กระทำลงในระหว่างที่อยู่ในความดูแลของตน ถ้าหากพิสูจน์ได้ว่าครูบาอาจารย์ นายจ้างหรือบุคคลอื่นมิได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร (ป.พ.พ. มาตรา ๔๓๐)

๓.๕ เจ้าของสัตว์หรือบุคคลผู้รับเลี้ยงรับรักษาไว้แทนเจ้าของต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ฝ่ายที่ต้องเสียหายอันเกิดจากสัตว์ เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรแก่การเลี้ยงการรักษาตามชนิดและนิสัยของสัตว์หรือตามพฤติการณ์อย่างอื่นหรือพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นย่อมจะมีขึ้นทั้งที่ได้อาศัยความระมัดระวังถึงเพียงนั้น (ป.พ.พ. มาตรา ๔๓๓)

อนึ่งการกระทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายนี้มีหลักในการวินิจฉัยความรับผิดชอบให้พิจารณาว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดกฎหมายหรือไม่และความเสียหายเกิดจากการกระทำผิดนั้นหรือไม่ถ้าบุคคลนั้นทำผิดกฎหมายและเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายบุคคลนั้นก็ต้องรับผิดชอบจากฐานละเมิด

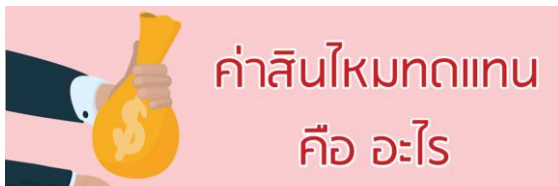
ตัวอย่าง เช่น จำเลยแจ้งให้กำนันจับรถยนต์บรรทุกของโจทก์ยึดไว้ ๓๙ วัน โดยจำเลยหาว่านางเนยเป็นคนร้ายลักขโมยที่บรรทุกอยู่ในรถยนต์ของโจทก์ทั้งที่คนรถของโจทก์ได้แจ้งให้จำเลยทราบแล้วว่ารถคันนี้เป็นของโจทก์เพียงแต่มารับจ้างไม่เกี่ยวข้องกับขโมยที่ลักขโมยที่จำเลยกับนายเนยได้เถียงสิทธิกันขอย้ายรถไว้ จำเลยไม่ยอมกลับแจ้งให้กำนันยึดรถของโจทก์ไว้ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าจำเลยเป็นผู้ยืนยันให้กำนันเป็นผู้ยึดรถซึ่งมิใช่ของนายเนยผู้ต้องหาเป็นของกลางโดยความจำเป็นและเป็นการแก่งแย่งโดยไม่สุจริต การกระทำของจำเลยเป็นการละเมิดต่อโจทก์จำเลยต้องรับผิดชอบ (ฎีกาที่ ๑๔๔๗ /๒๕๐๓)

ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิด :

ค่าสินไหมทดแทนอันเกิดจากการละเมิด ซึ่งที่ได้รับความเสียหายจะพึงได้รับนั้นถ้าตกลงกันไม่ได้ก็ต้องดำเนินการฟ้องร้องต่อศาลศาลจะเป็นองค์กรกำหนดค่าสินไหมทดแทนโดยจะวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการละเมิด (ป.พ.พ. มาตรา ๔๓๘)

หลักทั่วไปโดยปกติค่าสินไหมทดแทนได้แก่การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะการละเมิดหรือใช้ราคาทรัพย์สินรวมทั้งค่าเสียหายอันพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้ก่อกำขึ้นนั้นด้วย

ตัวอย่าง เช่น นาย ก. ลักเอารถจักรยานยนต์รับจ้าง ราคา ๕๐,๐๐๐ บาท ของนาย ข. ไปรถคันนี้ นาย ข. นำออกวิ่งรับจ้างได้วันละ ๒๐๐ บาท ดังนี้ค่าสินไหมทดแทนคือ นาย ก. ต้องคืนรถจักรยานยนต์ให้แก่ นาย ข. ถ้าคืนไม่ได้ต้องใช้ราคา ๕๐,๐๐๐ บาท แก่ นาย ข. และนาย ข. ยังมีสิทธิเรียกค่าเสียหายวันละ ๒๐๐ บาท ตั้งแต่วันละเมิดจนถึงวันฟ้องพร้อมทั้งค่าดอกเบี้ยตั้งแต่วันละเมิดจนถึงวันชำระหนี้ได้ด้วย

บางกรณีกฎหมายกำหนดค่าสินไหมทดแทนไว้โดยเฉพาะ ดังนี้

๑. ค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่ทำให้เขาถึงตายผู้ทำละเมิดต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน ดังนี้

(๑) ค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น เช่น ค่ารถบรรทุกศพ ค่าโลงศพค่าธรรมเนียมที่ต้องจ่ายให้วัด ค่าดอกไม้ค่าใช้จ่ายในการบำเพ็ญกุศล

(๒) ค่าขาดไร้อุปการะต้องเป็นกรณีค่าขาดอุปการะตามกฎหมายเช่นบิดามารดามีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์บุตรมีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา เป็นต้น

(๓) ค่าขาดแรงงานถ้าผู้ตายมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการทำงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอกแก่ครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอกผู้ทำละเมิดจะต้องชดใช้ค่าขาดแรงงานให้แก่บุคคลภายนอกด้วย

(๔) ถ้ายังไม่ตายทันที เรียกค่ารักษาพยาบาลและค่าประโยชน์ทำมาหากินได้เพราะไม่สามารถประกอบการทำงานได้

๒. ค่าสินไหมทดแทนในกรณีทำให้เขาเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยผู้ทำละเมิดต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย

(๑) ค่ารักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอันจำเป็น
(๒) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหากินในระหว่างเจ็บป่วย

(๓) ค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบการทำงาน ทั้งเวลาปัจจุบันและอนาคต เช่นผู้เสียหายถูกทำร้ายร่างกายจนพิการไม่สามารถประกอบการทำงานได้

(๔) ค่าเสียหายที่ขาดแรงงานในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมของคนภายนอก

(๕) ค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน เช่น ค่าสินไหมที่ต้องตัดขาดหน้าเสียโฉมติดตัว ขาพิการ ค่าเสียอนามัยที่ต้องนอนทรนمان เป็นต้น

การละเมิด

